

En historisk dag for Havenfest, for Finnmark og for Norge.

I naturkjennamgivelser, nesten så langt nord du kommer i Europa, så ligger Melkøya.

Her driver ikke vi nord, men noe Europa er desperatet etter akkurat nå.

Gass. Men det har sin pris.

For anlegget fører til enorm utslipp, også utenom gassen som sendes ut i verden.

Derfor har regjeringen bestemt at det skal elektrifiseres, altså at anlegget skal kobles til strømmennetter.

Og det har blitt møtt med store protester, og krav om at sentepartiet skal gå ut av regjering.

Du hører på forklart, en daglig nyhetspodkast fra Aftenposten.

I dag med journalist Anne Sofi Bergevall og politiske redaktør Kjetil B. Alsteheim om hvorfor et grøn tiltak for folk til å se rødt.

Det er fredag 11. august, og jeg heter Sennene Søhor.

Melkøya er et anlegg hvor gass gjøres om til flytende gass.

Og da kommer det gass fra snøvidt feltet utenfor kysten i Norge.

Kommer det inn på dette anlegget, og så trykkes det sammen og gjøres til flytende.

Gass brukes til oppvarming, matlagning og fra lagestrømmen.

Og for å enkelt kunne frakte den med skip rundt i verden, så må den gjøres flytende.

Men etter at krigen Ukraina brødte ut, er norsk gass blitt mye viktige,

fordi Europa ikke lenger kan være avinget av russisk gass.

Så anlegget på Melkøya hjelper Europa.

Det er bare et stort problem.

Det å trykke sammen gassen til flytende gass, det krever veldig mye kraft.

Dags å få med den kraften gjennom et gasskraftanlegg på Melkøya.

Det anlegget slipper ut veldig mye CO2.

Faktisk er anlegget på Melkøya et av de steder i Norge som slipper ut mest CO2.

Gasskraftverket slipper ut 850.000 ton CO2 i året.

Til sammenligning slipper hele Oslo ut 950.000 ton i året.

Og det er dette regjeringen nå vil gjøre noe med.

Regjeringen har jo sett som målet at vi skal kutte 55% av noes utslip.

Og da gir det jo mening at man kutter utslipene fra en av de absolutt største utslipshiltene vi har.

Og i tillegg ønsker økvinor som er eiermelke og anlegget.

De ønsker jo også å kutte utslip fordi de merker at det kommer til å bli dyrere å slippe ut i årene som kommer.

Så da har økvinor sent en søknad til regjeringen om de kan få lov til å legge omdriften sin til elektrisk strøm fra land heller enn fra dette gassanlegget.

Strømmen som i dag driver anlegget på melkøya kommer fra gass.

Men økvinors plan er å hente strømmen fra fast landet, der den kommer fra vannkraft og andre fornybare kilder.

For å gjøre det må det legges to enorme kraftkabler.

Og hvis alt går til planen, skal kablene være lagt inn 20.28.

Økvinor har anslått at de kommer til å bruke 13,2 milliarder på det.

Og det innebærer både utbyggingen som de kommer til å gjøre på eget anlegg.

Og deres bidrag til å bygge denne kraftlinjen som går ifra anlegget til Hammafest.

Prosjektet på melkøya har vært et tema i flere år.

Likevel kommer nyheten som en stor overraskelse på mange.
Jo, det er helt på starten av en valgkamp.
De åpner å gjøre valgkampen med å lansere nyhet som kan skape ganske mye i diskusjon.
Og hvorfor det?
Dette er en sak som skaper konflikter i mange forskjellige retninger.
Men kanskje den viktigste konflikten er den som sender parti i historie.
Etter historiske varme rekorder i Europa og uvære hans i Norge,
så kunne man tenke seg at et klimatiltak som dette ble tatt imot med åpne armer.
Men det blir det ikke.
For drømmen om å kutte så stor utslipp vil koste mer enn penger.
Etter 13 år som pilot hoppet Kristine Lørang bokstavelig talt inn.
Fulgte grøndedrømmen og startet bastuppedriften Kuk Oslo,
og i dag kan hun skilte med 9 bastur og 32 ansatte.
Reinskap er ikke det jeg er best på, så for meg er det opplagt at vi skal hjelpe her.
Vi har en regnskapsfører som forstår vår bransje,
og de hjelper oss å ta i bruk automatiseringen og alle de smarte løsningen
som finnes i regnskapsprogrammet TripleTex.
Vi har brukt TripleTex inn oppstart og kan genuint anbefale det til andre.
Nå kan du prøve det veldig fleksible regnskapsprogrammet
TripleTex gratis i 14 dager på TripleTex NO gratis.
Orførere i Hearnisk opprør i centerongdommen
og beskyldninger om grønvasking og oljeindustrien.
Her er chemiske til å gå.
Det er et luftslåt som kjem til å koste innbyggerne i filmark veldig dyrt.
På Centerpartiet slåns møte tidligere år skulle delegatene si ja eller nei til prosjektet på Melkea.
Og da stemte flertallet nei.
Så noen månene senere går Centerpartiet i regjering og gjør det motsatta.
Det har skrept kjempe mye oppsøndelse innover de partiet.
Lokalpolitikkerne har meldt seg ut av Centerpartiet i protest.
Ledere i Centerongdommen har sagt at Hearnisk og Centerpartiet i regjering snur
eller som de revyr der hele regjering samarbeider.
På landsmøte gikk Centerpartiet i ledelsen på et ordentlig nedslag.
De ønsket ikke å veta denne mot stan og elektrifisering.
Men det var retteslett parti-demokratiet som satte ned fotene.
Hvorfor er elektrifiseringen på Melkea så problematisk?
Dette er en sak som verker så mye følelsen.
Det er utrolig mange hensyn å ta. Det er så mange dilemmaer.
Det handler om natur. Det handler om hvem som skal ta ansvar for klima i utslippene.
Det handler om kraftfordeling og satsing på ulike industrier.
Dette skal vi se nærmere på.
Men først, Nordnorge står over for to grunnleggende problemer.
Det ene er at de har for lite kraft.
Det andre er for lite kapasitet i kraftnetta.
Både mengden strøm og kapasiteten til å føre strømmen videre er lav.

Nordnorge går mot et kraftunaskeld.

I tillegg til det har de et fordårlig utbygget kraftnet.

Men i denne pressekonferansen har regjeringen også lovet et kraftløft for Nordnorge.

Det er regjeringen at man minst skal ha like mye ny kraftproduksjon som trengs for å drifte de andre her minst.

I følge regjeringen skal kraftproduksjonen i Finnmark øke minst like mye som melkøya kommer til å bruke inn 20-30.

Også kapasiteten i nettet skal oppgraderes.

Men det er det mange i Nord som er skeptiske til.

De er redd for at det ikke kommer til å skje.

Dette er luftige planer.

Det er veldig konkret å elektrifisere melkøya.

Men å bygge ut enorme mengder med kraft og et enormt kraftnet i Finnmark er mye mindre håndfast.

De er redd for hvilke konsekvenser det kommer til å føre til hvis regjeringen ikke klarer å bygge ut denne kraftnet.

Hvilke konsekvenser er det?

Hvis man ikke er forbygget ut noe kraft, så er man redd for at det kommer til å føre til mye høyere strømpriser.

For helt vanlige innbyggere i Finnmark og for industrien.

Også er man også redd for at både høyere priser og ikke nok strøm kommer til å føre til at det får trenga potensielt ny industri.

Og allerede er det flere bedrifter som har fått neit eller koblet seg på strømmet i Nord-Norge og i Finnmark.

Og det er flere som mener at det da stopper det grønne skifte i Nord-Norge, er det potensielt grønne bedrifter og grønne industri som kunne ha flyttet i Nord-Norge, som da ikke blir til for at man skal elektrifisere et gask anlegg.

OK, så kritikere mener at ekvenors grønne prosjekt kveler andre grønne prosjekter i Nord, fordi den stjeler all strømmen.

Men hvorfor kan ikke staten bare bygge ut kraftanlegg og bedre strømmet, sånn at også ny industri kan etablere seg?

Regjeringen melder jo at kraftprosjektene står i kø.

Det er masse mange selskaper som har lyst til å bygge ut kraft i Finnmark og i Nord-Norge, men veldig mange av de kan potensielt komme i konflikt med samiske interesser.

For her har regjeringen brent seg før.

Du husker sikkert fosen-aksjonene i vinter.

Demonstrasjonene mot vinterbinen i Nordtrøndelag, som mange mente, forstyrre et samendesreindrift i området.

For i oktober 2021, så hadde høysterhet konkludert med at vinnkraftutbyggingen brød med urfolksrettigheter.

Og nå kan regjendriftsområder på nytt bli forstyrret.

At både kraftkabler og vinnmøller ødelegger regjendriftsområder, for eksempel.

Så prosjektet på Melkea er upopulert fordi det kan støvsuge all kraften Finnmark har, som igjen kan føre til dyrere strøm for innbyggere og gjøre det vanskelig for nye bedrifter å etablere

seg.

I tillegg kan det kollegere med samendes rettigheter.

Men der enda en ting som skaper debatt.

Det handler om et grunnleggende printhipp i klimapolitikken, som er at forerenser betaler.

Vi har boompengar fordi at belistener som slipper ut, de skal betale for utsløpene sine.

Og det finansierer buss- og kollektivtransport.

Men i denne saken her, så er vi jo elektrifisere med strøm fra land,

som har ikke vi noe å bare betale for å bygge om anleggesitt og bygge én kraftledning.

Men for at Finnmark skal kunne leverere strøm til Belkea, så er det masse ekstra utbyggingen som har gjøres.

Det er kabel mellom skyde og hammerfest, du må bygge ut masse kraftproduksjon,

som kanskje startkraft må betale, så det er masse ekstra utgifter her.

Så elektrifiseringen av Belkea vil koste mye for Finnmarkinger og for den norske staten, altså alle oss.

Men ikke alle er negative.

Kjetil B. Alstheim, politiske redaktør i Aftenposten, hva er det tilhengende av elektrifiseringen av Belkea trekker fram her?

Det ene er jo de kuttene i CO2-utslipp, som er veldig store.

Et annet argument for er jo om selve gassanlegget.

Dette er Nordnorge's største industrieanlegg.

Det er viktig for Finnmark, og dette handler om den neste fasen for snøvit prosjekter.

Hvis det trenger mer energi, så har du noen som trekker fram og så argumenter om at når du får en stor kunde,

som da Equinor blir på Belkea, som trenger strøm fra land, så utløser det et behov for å bygge ut kraftlinjer.

Og det vil være en fordel også for andre bedrifter eller produsenter av strøm, da vindkraftanlegg eller hva der,

som også kan koble seg og ha nytte av den kraftlinjen.

Men det har vært snakket om andre løsninger på Belkea, som karbonfangst.

Men det ligger han til å bli for dyrt i følge Equinor.

Det Equinor sier da er at det er dyrre, det gir litt mindre CO2-kutt, og det er komplisert å få det til.

Equinor er prøv i å selle inn karbonfangst og lagring som en løsning, så da er det jo litt rart at de ikke vil ha det her.

Og da er svaret dere så at, ja, men dette er et anlegg som allerede er i drift,

og der er det mer komplisert å sette på karbonfangst, en sånn rensanlegg, når det allerede er et anlegg som er i gang.

Anne-Sophia, hva veien videre for Melkea-projektet nå da?

Regjeringen har bestemt det at Equinor kan begynne processen sinne, men de får ikke løp til å koble seg til nettet før i 2030.

Og inn 2030, når stikkontakten plugges si,

da skal de ha bygget ut nok kraft til å kompensere for alt det Melkea tar.

Det er litt spennende å se om syv år om de har klart å bygge ut all den kraften de trenger.

Du har hørt en podcast fra Aftenposten.

[Transcript] Forklart / Sluker strøm fra Finnmark: Derfor er Melkøya omstridt

Det var journalist Anne-Sophia Bergvalg og politisk redaktør KTLB Alstaheim, som forklarte deg hva prosjektet på Melkeå handler om og hvorfor mange er kritisk til dette. Denne episoden er laget av produsent Olaf Eggersvik og meg Synne Søholl.

Resten av forklart er Anders Weberg og Jenny Følland.

Lydende hørte er fra VGTV, NRK og Vareegn-Opdæk.

Vi er Aftenposten, Lars Glomnes, Trin Eilatsen, Kjø til Bragelig Alstaheim, Sara Søheim.

Og hver uke tar vi for oss det siste eller hvertfall det mest spennende i norsk politikk og samfunnet hva?

Vi har hørt på faktisk inn i 2015 med å henge oss opp i ting i norsk politikk, som det ikke alltid er det viktigste, men det er det som tjener oss mest.

Og du kan høre oss hver uke hos Bodmi eller i Aftenposten.